

การบริหารจัดการเรียนรู้ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบบ New Normal LEARNING MANAGEMENT OF THE SUNDAY BUDDHIST STUDY CENTER IN THE NEW NORMAL STYLE

พระมหาไชยธมม ทหารสาย*

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

PhramahaChaithanom Harasai*

Sripatum University

*Corresponding Author E-mail : Poomin_1990@hotmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 5, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 26, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 4, 2567)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารจัดการเรียนรู้ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบบ New Normal เพื่อเป็นการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น การเมือง การสงคราม และโรคระบาด เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภายใต้รูปแบบที่แตกต่างจากอดีต เช่น การจัดสอนระบบทางไกลผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ การจัดการรายบุคคลเข้าเรียน เพื่อลดความเสี่ยง รวมถึงการพัฒนาด้านความปลอดภัยด้านอื่น ๆ เป็นต้น การพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสามารถจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระบบ คือ 1) ระบบ Online 100% 2) ระบบ On Site 3) ระบบ Hybrid learning และ 4) ระบบ Home School ซึ่งต้องเลือกให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของศูนย์ฯ โดยมีการประเมินความพร้อมด้านการให้บริการจัดการเรียนการสอน เช่น ความพร้อมด้านสถานที่ ความพร้อมด้านอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี ความพร้อมด้านผู้สอน ความพร้อมด้านผู้เรียน และการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีการบริหารจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้านเทคโนโลยีมากขึ้นร่วมกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ บ้าน/ชุมชน วัด/องค์การทางศาสนา และโรงเรียน/หน่วยราชการ เพื่อให้การบริหารจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารจัดการเรียนรู้, ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, แบบ New Normal

Abstract

The purpose of this article is to present the learning management of the Sunday Buddhist Study Center in the New Normal style in order to prepare for dealing with various uncertain situations that may occur at any time, such as war, politics, and epidemics, etc. The administrators of the Sunday Buddhist Study Center must organize the learning process to be in line with the situation under a format that is different from the past, such as organizing a teaching system remotely through various applications, scheduling people to attend classes in the center to reduce risk Including the development of safety in other areas, etc. Developing a teaching management system that is suitable for the current situation can be divided into 4 systems : 1. 100% Online system, 2. On Site system, 3. Hybrid learning system and 4. Home School system which must be selected to suit the context and readiness of the center. There is an assessment of readiness in various aspects of providing teaching and learning services, such as readiness of locations. Equipment readiness Media and technology. There is an assessment of readiness in various aspects of providing teaching and learning services, such as readiness of locations, readiness of equipment, media and technology, teacher readiness, learner readiness and designing the curriculum to be consistent with the situation. There is participatory learning management for the relevant sectors, which is a teaching management that is more integrated with technology along with participation,

including homes/communities, temples/religious organizations and schools/ government agencies in order to manage learning efficient and most effective.

Keywords : Learning Management, Sunday Buddhist Study Center, the New Normal Style

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมและค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ทำให้ผู้คนในสังคมปัจจุบันมีการดิ้นรนแข่งขันแสวงหาทางเอาตัวรอด ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง อีกทั้งความต้องการฟื้นฟูจากความเสียหายด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากวิกฤตการณ์โรคโควิด 19 ระบาดที่ผ่านมา ผู้คนในสังคมใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับงาน การเดินทางและอื่น ๆ ส่งผลให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง เกิดความเปราะบางทางจิตใจของเยาวชนและคนในสังคมเป็นอันมาก เพราะจิตใจขาดหลักยึดเหนี่ยวที่ถูกต้องจึงทำให้เกิดความหลงผิด ขาดวิจารณญาณ ตามมาด้วยปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความรุนแรง อาชญากรรม ยาเสพติด เป็นต้น ประกอบกับความไม่แน่นอน ด้านการเมือง การสงครามและโรคระบาดเป็นต้น ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กลายเป็นความหวังหนึ่งที่สำคัญในด้านการเป็นองค์กรขับเคลื่อนศีลธรรมสู่สังคม เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของคนในสังคมปัจจุบัน ที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม โดยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดตั้งขึ้นโดยคณะสงฆ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปลุกฝังคุณธรรม ทั้งด้านศีลธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนให้มีความประพฤติถูกต้องดีงามตามทำนองคลองธรรม มีจิตสำนึกดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นแหล่งให้ความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน อันเป็นวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย (สุจินตนิพนธ์ หนูชู, 2557 : 239) มีการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการทางพระพุทธศาสนา และเสริมวิชาเลือกเข้ามาทำให้มีผู้คนสนใจเข้าเรียนในศูนย์ฯ เพิ่มขึ้น แต่เมื่อเกิดการสะดุดในด้านการจัดการเรียนการสอนจากสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์โรคโควิด 19 ระบาด เป็นต้น ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนต้องหยุดชะงักไประยะหนึ่ง เพราะไม่ได้มีการเตรียมพร้อมด้านทางเลือกอื่นที่เหมาะสมในการเข้าถึงกระบวนการเรียนการสอนได้ จึงทำให้มีหลายศูนย์ฯ ปิดตัวลง และมีเพียงบางศูนย์ฯ ที่สามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงการประคับประคองการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์เท่านั้น โดยภายหลังสถานการณ์วิกฤตจากโรคระบาดโควิด 19 เรียกว่ายุค New Normal “ครู” เสนอใช้วิกฤตโควิดเป็นโอกาสปรับการจัดการศึกษาครั้งใหญ่ New Normal พัฒนาครูเพื่อให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การปรับวิถีชีวิตทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบปกติใหม่ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.), 2563 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในระหว่างที่ผ่านมาจะพบปัญหาเรื่องความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของศูนย์ฯ เช่น ความพร้อมด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และด้านหลักสูตรที่ยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร รวมถึงการขาดการติดตามประเมินผลอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง ส่งผลให้การจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ขาดการตรวจสอบประเมินผลด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้สอน คุณภาพผู้เรียน เป็นต้น ทำให้การจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะในยุคที่สถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีคุณภาพในด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อสอดรับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการ ทั้งโดยตรงคือนักเรียน ผู้ปกครองและโดยอ้อมคือ ประชาชนและสังคมโดยรวม นอกจากนี้แล้วศูนย์ฯ ยังช่วยปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของชุมชนด้วยการใช้ IT ในการแสวงหาความรู้จากโลกอินเทอร์เน็ต พร้อมไปกับการสร้างกระแสกระตุ้นเร้าให้ทุกภาคส่วนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย โดยมีศูนย์ฯ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนทั้งทางด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งจะเป็พลังมหาศาลที่จะขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมการพัฒนาในทุกมิติสู่ชุมชน สร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศชาติมั่นคง (กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2554 : 6) จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal มีความน่าสนใจและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เพราะเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดรับกับทุกสถานการณ์อย่างเหมาะสมแล้ว ยังช่วยพัฒนาด้านการจัด

การศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีคุณภาพ ด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสะดวกต่อการเข้าถึงการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องจากการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นงานของการอุทิศเพื่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะภาคคณะสงฆ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ คณะสงฆ์ได้มีความเมตตาให้จัดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยได้มีการอบรมแก่เยาวชนและประชาชน ที่เข้าวัดศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดำรงตนในสังคมด้วยความสงบสุขตามความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 3) ภาคคณะสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประสบความสำเร็จเพราะมีการบริหารจัดการในรูปแบบ ศูนย์ภาค และศูนย์จังหวัดโดยทำหน้าที่เป็นประธาน ให้คำปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตรับผิดชอบให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาหน่วยงานภาครัฐโดยกรมการศาสนาได้เข้ามาอุปถัมภ์ดูแลสนับสนุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ภายหลังต่อมาได้ปรับปรุงเป็นระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2547 โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2547 และระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2550 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2550 และล่าสุดกรมการศาสนาได้ประกาศใช้ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วย ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562 มีระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนขึ้น โดยมีการกำหนดหลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก โดยวิชาบังคับใช้หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ของสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวงผนวกกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลัก วิชาเลือกกำหนดให้แต่ละศูนย์ฯ จัดการเรียนการสอนวิชาอื่นเพิ่มเติมอย่างน้อย 1 วิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ การงานอาชีพ ทักษะศิลป์ นาฏศิลป์ เป็นต้น ตามความเหมาะสมของแต่ละศูนย์ฯ หรือตามบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ กรมการศาสนาในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ด้านการรับรองงานพระศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่ต้องทำนุบำรุงส่งเสริมเป็นพิเศษในฐานะที่เป็นศาสนาประจำชาติไทยมาตั้งแต่บรรพกาล จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมการศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุนวัดต่าง ๆ ที่เปิดดำเนินการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ด้วยงบประมาณที่จำกัด และได้เห็นความสำคัญของการเผยแผ่ ปุจฉาวิสัชนาแก่เด็กและเยาวชนในรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์ โดยการจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อสอนวิชาพระพุทธศาสนาขึ้นในวัดที่ดำเนินการโดยพระสงฆ์ จึงได้เสนอโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่อรัฐบาลเพื่อรับของบประมาณในการสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลทุกสมัยเล็งเห็นความสำคัญของงานด้านนี้ว่า เป็นการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชนที่มีเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่ง จึงได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปี ภายหลังต่อมาในปี พ.ศ. 2523 เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางและสอดคล้องกับระเบียบทางราชการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศได้เปลี่ยนชื่อจากคำว่า “โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” มาเป็นคำว่า “ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” และกำหนดให้ใช้อักษรย่อว่า “ศพอ.” มาจนถึงปัจจุบัน (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2562 : 8-9)

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การจัดการ (Management) หมายถึง การปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายหรือแบบแผนที่วางไว้ นิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่าผู้จัดการ หมายถึง บุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545 : 18-19) การบริหารจัดการ มีลักษณะวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานองค์การซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด หรือการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายคือ การพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น เจริญก้าวหน้าและมั่นคงขึ้น (วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2548 : 5)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ (หวน พันธุ์พันธ์, 2549 : 3)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ค่านิยม ตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาไปได้ตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินอยู่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 12)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุมของกลุ่มบุคคล ที่มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551 : 22)

คำว่า “การบริหารการศึกษา” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542: 6)

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการที่ดีและเหมาะสม ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553 : 12-13)

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

1.2 ภารกิจในการจัดการศึกษา

ภารกิจในการจัดการศึกษาหรือการบริหารการศึกษา โดยจำแนกออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งครอบคลุมการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินการวัดผล และการนิเทศการสอน เป็นต้น ในส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้นได้เปิดการเรียนการสอนในส่วนของวิชาพระพุทธศาสนา วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ ศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ

2) การบริหารงานธุรการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน วัสดุครุภัณฑ์อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาล และงานบริการต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีการบริหารงานธุรการคืออาคารเรียนอาศัยการใช้อาคารพื้นที่ของวัดและของโรงเรียน มีโต๊ะเก้าอี้ ส่วนวัสดุอุปกรณ์อาจได้รับการสนับสนุนจากคณะผู้ปกครองและผู้มีจิตศรัทธาร่วมด้วย

3) การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคล เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพมาเป็นบุคลากรในศูนย์ฯ การพัฒนาบุคลากร และการจัดการบุคลากรที่ไม่พึงประสงค์ให้พ้นจากงานในภาระหน้าที่ เป็นต้น ในส่วนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ได้มีการดำเนินการบริหารงานบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ครูผู้สอนโดยอาศัยการเป็นครูจิตอาสาทั้งพระสงฆ์และฆราวาส ซึ่งมีความสามารถตามความถนัดของครู โดยมาทำหน้าที่อย่างสมัครใจ เต็มใจในการที่จะมอบความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน

4) การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมและการบริการต่าง ๆ เป็นต้น ในศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์เองก็มีการบริหารกิจการนักเรียน เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการจิตอาสา เป็นต้น

5) การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ที่บ้านที่ชุมชน และเผยแพร่แก่คนรอบข้างในชุมชนด้วย การช่วยแก้ปัญหาในชุมชน การให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน รวมถึงการเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่าง ๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น ในส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ถือว่าเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน (บวร) ทำให้ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ร่วมกันพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (ภาคภูมิ ภูมิภาค, 2555 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เริ่มต้นก่อตั้งจากคณะสงฆ์และภายหลังมีหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมอุปถัมภ์ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาและวิชาเลือกอื่น ๆ ที่จัดสอนเพิ่มเติมตามความเหมาะสมในบริบทแต่ละศูนย์ฯ เพื่อขับเคลื่อนงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโดยใช้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนและประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม และมีหลักสูตรที่เน้นการปลูกฝังศีลธรรมอันดีงาม ตลอดถึงเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมพัฒนาสังคม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมีกระบวนการคิด การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญของความสำเร็จในการนำองค์การไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนของ 3 สถาบันหลัก คือ บ้าน วัด และโรงเรียนนั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนและชุมชนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ด้วยเหตุผล 6 ประการ คือ 1) โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน 2) โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน 3) โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่าง ๆ 4) โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม 5) โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน 6) โรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นพลวัตสังคมที่ไม่มีวันเสื่อมสลาย (ชนะ สุ่มมาตย์, 2559 : ออนไลน์)

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาโดยองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวความคิดที่มีมานานแล้ว รูปแบบที่คุ้นเคยคือการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า “บวร” ผลการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือขององค์กรหลักทั้ง 3 ของชุมชนแบบนี้มีส่วนอยู่มากมาย โดยเฉพาะประเด็นการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนและในประเด็นการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการนำแนวคิดและหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ตามแนวปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในการจัดการ แต่สาระของกระบวนการเรียนรู้ (Educational substance process) ก็ยังคงเหมือนเดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศ ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของรัฐจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้บัญญัติหลักสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 9(2) ให้มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ, 2556 : 109-123) ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 22-24)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน เป็นการสร้างพลังความเข้มแข็งของชุมชน โดยบ้าน หมายถึง คนในชุมชน วัด หมายถึง พระสงฆ์หรือผู้แทนทางศาสนา โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษารวมถึงหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานด้านการศึกษา มีการประสานความร่วมมือกันในการส่งเสริมการจัด

การศึกษา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมาย ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไขและร่วมรับผลประโยชน์ โดยแนวคิด ทฤษฎีและหลักการมีส่วนร่วมนี้ นับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

3. การจัดการศึกษาในยุค New Normal

ในทุกยุคทุกสมัยนั้น การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ใด ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องสามารถรองรับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อตอบสนองนโยบายด้านการศึกษาซึ่งเป็นหลักในการพัฒนาชาติ โดยเฉพาะในปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพราะสาเหตุนี้จึงมีคำว่า ยุค New Normal เกิดขึ้น สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมาเป็นการจัดการเรียนรู้แบบปกติใหม่หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Online แม้กระนั้นนอกจากการระบาดของโรคโควิด19 แล้ว ยังมีสถานการณ์ความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกระชั้นชิด เช่น สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง หรือแม้กระทั่งการสงครามระหว่างประเทศ เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ โดยผู้สอนและผู้เรียนต้องพัฒนาตนเองอย่างเร่งด่วนในด้านเทคโนโลยีสำหรับการเข้าถึงการเรียนการสอน เพื่อรองรับกับทุกสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้

3.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบ New Normal

Malee Boonsiripun (2563 : ออนไลน์) กล่าวว่า คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ระบุว่าราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" หมายถึง ความปกติใหม่ และคำว่า ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต New Normal หรือความปกติใหม่เกิดขึ้นหลังจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่การทำงาน การดูแลสุขภาพอย่างเคร่งครัด และในสถานการณ์โลกปัจจุบัน มีความไม่แน่นอนทั้งด้านการเมือง การสงคราม ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่จะต้องปรับตัวการดำเนินชีวิตใหม่ในหลากหลายประการด้วยกัน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ จึงเกิดวิถีชีวิตแบบ New normal ขึ้น สถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วนในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูมาเป็นแบบ Online เพื่อลดการเผชิญหน้ากันซึ่งเดิมมีการจัดการเรียนรู้แบบ Online บ้างแต่ไม่มากนักกลายมาเป็นจัดการเรียนรู้ Online 100% ต้องมีการเว้นระยะห่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอน งดการเดินทางมาเรียนงดการมารวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมากดกิจกรรมหลายๆกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนมาเป็นกิจกรรมแบบ Online การสวมใส่หน้ากากอนามัย การประชุม Online สอบป้องกันวิทยานิพนธ์แบบ Online กิจกรรมทำนุบำรุงศาสนา เช่น เวียนเทียน Online ลอยกระทง Online เป็นต้น

3.2 เครื่องมือการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal สถานศึกษาต้องจัดหาเครื่องมือที่เหมาะสมและพร้อมต่อการใช้งาน และมีการเตรียมพร้อมต่อทุกสถานการณ์ ได้แก่ 1) อาคารสถานที่ต้องตั้งจุดคัดกรอง และวัดอุณหภูมิ ตรวจโรคระบาด 2) ตรวจกระเป๋าและอุปกรณ์การเรียนเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) มีเครื่องมือสื่อการสอนที่สามารถถ่ายทอดผ่านระบบออนไลน์ได้ 4) ผู้เรียนทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย 5) สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนแบบเว้นระยะห่าง 6) จัดการเรียนการสอนแบบ Online เพื่อลดการเดินทางในการจัดการเรียนการสอนแบบ Online นั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วผู้สอนผู้เรียนสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนผู้พัฒนาระบบทางด้านสารสนเทศ เร่งพัฒนาเครื่องมือที่จะมาช่วยในการจัดการศึกษาและการประชุมทางไกลที่มีการดำเนินการอยู่บ้างแล้วแต่ในปัจจุบันการสอนทางไกลการประชุมทางไกลเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากจึงเกิดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนการประชุมทางไกลเกิดขึ้นมากมายเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้เช่น Zoom, Google Hangouts, Skype, Line, FaceTime, Facebook, Messenger, Microsoft Teams, True Virtual World, Google meet, Vroom, Web X เป็นต้น (กาญจนา บุญภักดี, 2563 : 2)

3.3 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ความสำคัญอยู่ที่การออกแบบการเรียนรู้อย่างไรให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมาย โดยที่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีมี ดังนี้ 1) ผู้เรียนทราบว่าต้องทำอะไรอย่างไร และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ 2) ผู้เรียนและผู้สอนทราบเป้าหมายที่ชัดเจน 3) ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4) การจัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติที่ผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน 5) เกิดการพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง

และยั่งยืน 6) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน 7) สร้างเสริมแรงจูงใจรางวัล และบทลงโทษที่ชัดเจนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ 8) จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 5)

3.4 การออกแบบการเรียนรู้ยุค New Normal

การออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองแบบรู้จักจริงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงโดยมีขั้นตอนดังนี้ (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 3)

1) วิเคราะห์ถึงสิ่งที่เป็แรงผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ นักจิตวิทยาบอกว่าไม่มีใครต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองไม่สนใจ เมื่อทราบความต้องการนั้นแล้ว ผู้สอนต้องหาสิ่งที่จะมากระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

2) วิเคราะห์หกิจกรรมที่จะมากระตุ้นหรือผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

3) วิเคราะห์หาวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนหรืออาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาวิธีที่เขาต้องการเน้นกิจกรรมมากกว่าทฤษฎี เช่น กิจกรรมลักษณะ Active Learning เป็นต้น

4) จัดเตรียมอุปกรณ์วิธีการสื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน

5) จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่

6) ให้ผู้เรียนได้ประเมินผลตนเองจากเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดค้นหาจุดดีจุดบกพร่องร่วมกัน

7) ปัจจัยหลักที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้แก่ ผู้สอนต้องเป็นครือมืออาชีพมีความรู้ความสามารถทราบเนื้อหาอย่างถ่องแท้ และที่สำคัญต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี

3.4.1 การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ Online 100%

การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100 % เหมาะกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรสำหรับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ และผู้ปกครองที่มีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ต

ข้อดีและข้อจำกัดการจัดการเรียนรู้ Online ยุค New Normal

ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์คือคุณครูสามารถจัดทำแผนการเรียนการสอนได้ทันสมัยและให้เด็ก ๆ เข้าถึงข้อมูลจากการค้นหาเพิ่มเติมได้ด้วยแต่ก็มีข้อจำกัดระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้ (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 5-6)

ข้อดี

1. ลดเวลาการเดินทางของผู้สอนและผู้เรียน
2. ลดความเสี่ยงจากอันตรายด้านต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุ โรคระบาด เป็นต้น
3. มีช่องทางสื่อสารระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก
4. ใช้เครื่องมือออนไลน์ค้นคว้าข้อมูล
5. จัดการเรียนการสอนได้ทุกสถานที่ตลอดเวลาที่สะดวก
6. ช่วยลดปัญหาการจราจรหนาแน่น จากการใช้รถใช้ถนน อันส่งผลถึงภาวะโลกร้อน

ข้อจำกัด

1. การสอนทางไกล มีโอกาสเกิดความผิดพลาดในการสื่อสารและรับรู้ เพราะฉะนั้นต้องมีแบบทดสอบที่ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน

2. การเข้าถึงอุปกรณ์เรียนทางไกลรวมไปถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีข้อจำกัด
3. ผู้เรียนไม่มีสมาธิในการเรียน เพราะมีสิ่งเร้าภายนอกให้เสียสมาธิในการเรียน
4. ผู้เรียนอาจเข้าถึงข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ในเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต
5. การใช้อุปกรณ์เป็นเวลานานส่งผลเสียด้านสุขภาพของผู้เรียน
6. ผู้ปกครองไม่มีเวลาเฝ้าดูแลเด็กเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ

ในกรณีที่สถานศึกษาเปิดทำการเรียนการสอนในสถานศึกษา การประเมินสถานการณ์ความพร้อมทั้งปรับแผนรองรับสถานการณ์ความไม่ปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกช่วงเวลา กระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายบริหาร และผู้อำนวยการต้องหมั่นประเมินรอบการทำงาน โดยคำนึงถึงบทบาทการสอนที่มีคุณภาพของครู และส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่ดี

สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น และประเมินการทำงานของสถานศึกษาด้วย (Force and Unesco, 2020 : Online)

3.4.2 การจัดการเรียนรู้แบบ On Site แบบมีเงื่อนไข

การจัดการเรียนการสอนแบบ On Site คือ การเรียนในห้องเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเหมาะกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีนักเรียนจำนวนไม่มาก และมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเว้นระยะห่าง และลดความเสี่ยงต่อโรคระบาด หรือถ้าโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากต้องมีการจัดตารางแบ่งกลุ่มผู้เรียนในเข้าใช้พื้นที่การเรียนอย่างเหมาะสม เช่น การแบ่งชั้นเรียน สลับวันกันเข้าเรียนเพื่อลดความหนาแน่น ควบคู่กับมาตรการด้านความสะอาดและลดกิจกรรมกลางแจ้งหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงให้เกิดการติดโรคระบาดและฝุ่นละออง PM 2.5 อีกทั้งยังต้องสร้างเงื่อนไขหรือกติการะหว่างผู้เรียน ในการที่จะร่วมกันรักษาความปลอดภัยให้ตนเอง ไม่กระทำการสิ่งใดที่เป็นความเสี่ยงต่ออันตรายจากโรคภัยหรือภัยคุกคามอื่น ๆ (เบญจวรรณ เรืองศรี และคณะ, 2564 : 33)

3.4.3 การจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid learning

Hybrid learning หรือ บางทีอาจจะเรียกว่า Blended learning คือการเรียนแบบผสมผสานรูปแบบใหม่ ที่เปิดให้ผู้เรียนสามารถเรียนแบบออนไลน์ วิดีโอสดจากห้องเรียน หรือ Live-streaming ร่วมไปกับการเข้าเรียนในห้องเรียน เพื่อพบครูผู้สอนหรือรับส่งงานกับครูผู้สอน แบบตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม Hybrid Learning ซึ่งการบูรณาการเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ช่วยให้ครูสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ครูสามารถสอนทั้งในห้องเรียนและสอนทางไกลได้พร้อมกัน โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนด้วยอุปกรณ์ใดก็ได้ การจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid learning สามารถนำเครื่องมือที่ทันสมัย และมีลิตมิติเดียวต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น เครื่องบันทึกการเรียนการสอนพร้อมถ่ายทอดสด, ระบบ Video Streaming, จอทัชกรีน (Interactive Display), ระบบ Video Conference, ระบบส่งภาพไร้สาย และระบบควบคุมการเปิด-ปิดอุปกรณ์สลับภาพเสียงจาก iPad ช่วยหลีกเลี่ยงสิ่งกีดขวางภายในชั้นเรียน และมีสมาธิจดจ่อต่อการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ Hybrid Learning ยังเป็นวิธีการเรียนรู้ที่คาดว่าจะใช้กันอย่างแพร่หลาย จนกลายเป็นเรื่องธรรมดาในอนาคต ข้อได้เปรียบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนแบบ Hybrid Learning คือ ระดับความสามารถของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย โดยปกติการเรียนมีเพียงทางเลือกเดียวคือการเรียนในห้องเรียน ผู้เรียนทุกคนต้องเดินเรียน เปลี่ยนคาบตลอดหลักสูตร ซึ่งในกรณีของการเรียนรู้แบบผสมผสาน จะทำให้ผู้เรียนจำนวนมากสามารถเข้าร่วมชั้นเรียนได้พร้อมกัน ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการของการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning คือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู ซึ่งรวมการเรียนรู้ในห้องเรียนเข้ากับการเรียนรู้ออนไลน์ จะทำให้ชั้นเรียนขนาดเล็กลง แต่สามารถรองรับผู้เรียนได้เพิ่มมากขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning คือการขาดเรียนของผู้เรียนลดลง ซึ่งบางครั้งผู้เรียนอาจไม่สามารถเข้าร่วมชั้นเรียนได้ แต่ยังสามารถเรียนออนไลน์ได้จากที่บ้าน ทำให้ไม่พลาดทุกกิจกรรมการสอนของครู (มาโครแครี่ สำนักงานใหญ่ ราชพฤกษ์, 2565 : ออนไลน์)

3.4.4 การจัดการเรียนรู้แบบ Home School

การจัดการเรียนรู้แบบ Home School เป็นการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชาเข้ามาสอนที่บ้าน ตอบโจทย์รูปแบบการเรียนรู้ของลูกมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษา ทั้งนี้ การเรียนแบบ Home School เหมาะกับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีปัญหาโรคประจำตัวที่มีความเสี่ยง หากต้องออกไปเรียนที่โรงเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากผู้ปกครองอาจจะมีกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากโรคภัยไข้เจ็บ มลพิษมลภาวะ และภัยคุกคามอื่น ๆ (เบญจวรรณ เรืองศรี และคณะ, 2564 : 33)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในยุค New Normal มีการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระบบ คือ 1) ระบบ Online 100% 2) ระบบ On Site 3) ระบบ Hybrid learning และ 4) ระบบ Home School เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนในปัจจุบันได้อย่างลงตัว เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารอย่างแพร่หลาย จึงทำให้การจัดการศึกษาด้วยการบูรณาการด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความน่าสนใจและได้รับความนิยมกันในสถานศึกษาต่าง ๆ ในปัจจุบัน

บทสรุป

การจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการร่วมกับศาสตร์วิชาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียนสอดคล้องกับสถานการณ์และตรงตามความต้องการของสังคม โดยเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมด้านศีลธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชนตลอดถึงประชาชนผู้สนใจและได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาและเป็นองค์กรหนึ่งที่ภาครัฐร่วมขับเคลื่อนการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาสู่สังคม ด้วยกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากบ้าน วัด โรงเรียน โดยมีการบูรณาการความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์ฯ ในรูปแบบคณะกรรมการโดยสรรหาผู้แทนหรือแกนนำจากบ้าน วัด โรงเรียน ร่วมกันบริหารจัดการศูนย์ฯ พัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและเหมาะสมกับบริบทของศูนย์ฯ โดยสามารถจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระบบ คือ 1) ระบบ Online 100% 2) ระบบ On Site 3) ระบบ Hybrid learning และ 4) ระบบ Home School ซึ่งการจัดการเรียนรู้ 4 ระบบนี้มีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกัน แต่โดยรวมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถรองรับกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งสถานการณ์โรคระบาด การเมืองและ สงคราม ที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ศูนย์ฯ จึงต้องปรับระบบการเรียนการสอนให้พร้อมต่อทุกสถานการณ์ เพิ่มทางเลือกหรือช่องทางการเข้าถึงการเรียนการสอนอย่างเป็นมาตรฐาน โดยมีการศึกษาปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้วและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่ วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหา ประเมินความพร้อมทุกด้าน และทดลองการใช้งานระบบอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความชำนาญ เกิดเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนในแบบ New Normal

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 19 (2), 1-6.
- กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ปีงบประมาณ 2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2562). ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2562.
 บริษัททำไทยเพรส จำกัด.
- ชนะ สุ่มมาตย์. (2559). บ้าน วัด โรงเรียน : ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม. วารสารการพัฒนาคนที่ยั่งยืน. [Online].
 Available : <https://www.gotoknow.org/posts/131651>. [2567, มีนาคม 5].
- เบญจวรรณ เรืองศรี และคณะ. (2564). การจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-19 โดยใช้รูปแบบ
 การเรียนการสอนแบบ On Site. วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
 11 (2), 29-45.
- พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ. (2556). รวมกฎหมายการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ.
 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช จำกัด.
- ภาคภูมิ ภูมาก. (2555). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. [Online].
 Available : <https://www.gotoknow.org/posts/379318>. [2567, เมษายน 1].
- ภารดี อนันต์นาวี. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มนตรี.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาโครแคร์ สำนักงานใหญ่ ราชพฤกษ์. (2565). HYBRID LEARNING การเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างออนไลน์
 และออฟไลน์. [Online]. Available : <https://www.mc.co.th/eshop/content/215-hybrid-learning>.
 [2024, April 2].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน
 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์การตามรัฐธรรมนูญและ
 หน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สุจินตนิท หนูชู (2557). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิภาพ. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 28 (86), 234-255.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟิก จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). **School Reopening and Teacher Empowerment to Cope with the Next Normal in Education**. [Online]. Available : <https://www.nxpo.or.th/th/4856/>. [2024, March 31].
- หวน พันธุ์พันธ์. (2548). **การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ**. นนทบุรี : พันธุ์พันธ์การพิมพ์.
- Force, T., and Unesco. (2020). **7 ways to help teachers succeed when schools reopen**. [Online]. Available : <https://www.educathai.com/knowledge/articles/362?fbclid=IwAR2VLQDYmsV5kGvsHb5FnXAqZjilFi6vz4ctTyHr1wYYNcPmFLsBG1HbO0>. [2024, March 1].
- Malee Boonsiripun. (2563). **การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal**. [Online]. Available : <https://news.thaipbs.or.th/content/292126>. [2024, March 5].